

„*Scintillae parvae...*”

„*Scintillae parvae praebent incendia magna*”, tartja a latin mondás, azaz kis szikrából lesz a nagy tűzvész is. Magam több tűzoltót ismerek, akik meg tudják erősíteni az előbbi mondat igazságát. De nem is kell okvetlen hús-vér tűzoltókkal beszélni, elég, ha az ember megnézi mondjuk a *Lánglovagok* című amerikai filmet, és máris láthatja, hogy tűzesetek után a legfontosabb kérdés mindig az: hogyan keletkezett a tűz? Mi volt az a szikra, ami elsőként lángra lobbant, és mi volt a gyúanyag, ami tüzet fogott? A többi azután már szimpla kártörténet.

Egy tűzvész persze többnyire tragédia, pusztító és romboló erő, de ha a fenti bölcsességet metaforaként értelmezzük, máris elkerülhetjük azt a kényelmetlen érzést, hogy a szerény kezdetekből kinövő esemény okozóját, a szikrát keresve, olyan krimiben érezzük magunkat, ahol egy piromán tettest keresünk. Persze, jobban meggondolva akár maradhatnánk is a krimi vonalon, tekintettel arra, hogy kis írásunk ideális olvasója köztudomásúan nagy krimifogyasztó, aki gyakori ingázásain Szeged és Pest között, képes oda-vissza elolvasni egy-egy krimi. [Lábjegyzet: kéretik letekinteni.]¹ Szóval maradhatunk a krimi mellett is, de ez esetben számolnunk kell azzal, hogy ha a tettest keresi, az ideális olvasó esetleg maga is úgy jár, mint a történelem első krimijének detektívje, Oidipusz, aki a végén rájött, hogy ő maga a hunyó.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy ha az égiek is úgy akarják, egy-két héttel az ünnepelt, Szörényi Laci születésnapja után mutatják be Brodaricsról írott monográfiámat. Nem, ez itt most nem önreklám, ezért nem is árulom el, hogy pontosan hol és mikor lesz a bemutató,² de azt el kell, hogy mondjam, bár az ideális olvasó tudja, mégis, a többiek kedvéért, hogy ezzel a monográfiával egy igen hosszú kutatás, talán egy életszakasz végére teszek pontot. Ha így visszatekintek, majd’ tizennyolc évre van rálátásom, és ezalatt sok minden történt Brodarics és köztem. Elnyertem számos ösztöndíjat, magyart és külföldit, írtam egy disszertációt, meg is védtem, beszéltem egy csomó konferencián, elkészült egy több

---

¹ Lábjegyzet (mert tudósnak szánt írás lábjegyzet nélkül nem elég tudós): Ideális olvasónk krimifogyasztó minőségében egyes nézetek szerint a szegedi antikvárok rémévé nőtte ki magát, aki a legváratlanabb pillanatokban bukkan fel e használt könyvekre specializálódott üzletekben, azzal kergetve örületbe a gyanútlan eladót/tulajdonost, hogy olyan krimi szeretne venni, amit még nem olvasott. Ha ugyanis a több mint 40 évnyi ingázást beszorozzuk az olvasás sebességével (ez innentől kezdve már szöveges feladat, megoldásokat a szerkesztőségbe kérjük), a non lectum krimik száma sajnálatosan és főleg rohamosan szűkül. [Lábjegyzet vége: kéretik feltekinteni.]

² Nagy a kísértés, de nem, itt sem mondom meg.

mint 600 oldalas kritikai kiadás, és több tanulmány után most itt a zárókőnek szánt monográfia.

Na jó, ez mind szép és dicséretes, de mi köze az egészhez az ünnepezt Szörényinek, kérdezhetné a kevésbé ideális olvasó. Hát: elég sok. Ahogy az egyszeri mosodás mondta: kell egy csapat. Én meg azt mondom: ahhoz hogy ebből a Brodaricsból ilyen jó kis tűzvész legyen, ami beleégeti magát az elmúlt tizenhét évembe, kellett egy szikra. Ahhoz meg, hogy ne aludjon el, kell valaki, aki táplálja is. Nevezzem meg? Örömmel: Szörényi Lászlónak hívják. Ha most egy Agatha Christie regényben volnánk, és én volnék, mondjuk, Poirot, akkor megkérném a hallgatóságot, hogy gyűljünk össze a könyvtárszobában, hogy megvilágítsam az eseményeket és feltárjam bizonyítékaimat.

Minden a *Mojo* nevű szegedi kocsmában kezdődött 1997 tavaszán. Negyedéves voltam, a következő évben írnom kellett egy szakdolgozatot, de nem akartam antik témából írni. Ha az ember latin szakos, Szegeden tanul, de nem akar antik témából írni, akkor marad a neolatin. Lázár Istvánnal támasztottuk a *Mojoban* a pultot és megkértem, javasoljon valami témát, amiből kihozható egy értelmes, esetleg távlatos dolgozat. Felvetette, hogy itt ez a Brodarics, az Irodalomtudományi Intézetben régóta terveznek belőle kritikai kiadást, kicsit meg lehetne nézni a levelezését, ebből kijöhet valami. Pár napon belül adott néhány nagyobb dossziét, mindenféle fénymásolatokkal kiadott meg kiadatlan levelekről és mondta, hogy próbáljak ebben rendet vágni. Próbáltam.

Itt szögezzük le, hogy részemről egyszerű szakdolgozatnak indult. Ekkorra már olvastam Umberto Eco híres könyvét a szakdolgozatírás rejtjelmeiről, amiből sokat tanultam, de azt nem állíthatom, hogy hittem az olasz mesternek, aki szerint a jól megválasztott szakdolgozattéma olyan, mint az első szerelem: nehéz kiverni a fejünkből, és évekre, évtizedekre meghatározhatja gondolkodásunkat. Pedig így lett. A gyúanyag tehát 1997 nyarán már megvolt, de ennek összehordásában Szörényi László ártatlan. Teljes egészében Lázárral közösen hordtuk össze. De monográfiává harapódzó, évtizedes tűzvész, ugye, nem lett volna belőle, ha nincs, aki felelőtlenül, mintha például pipagyújtás után égve maradt gyufaszál okozná, szikrát dob rá.

Szegeden végeztem, neolatinból írtam, Lázár volt a konzulensem, az opponens szükségképpen nem lehetett más, mint a frissen alakult neolatin tanszékcsoport vezetője, Szörényi László. A dolgozatot dicsérte, de hibákat is talált benne, és végül négyest adott. (Zárójel: Ezen persze vérig sértődtem. Bárcsak elmondhatnám, hogy most, valahol félúton a Parnasszus felé, letekintve az egykori szakdolgozó ismereteinek lapályára meg tudnám cáfolni

akkori bírálatát. De be kell látnom, hogy igaza volt. Lehet, hogy ő már akkor is a Parnasszus csúcsáról látta a problémát? Zárójel bezárva.)

A négyes ellenére Szörényi felvetette, hogy 1998 őszén lesz Sárváron egy Nádasdy-emlékkonferencia, és mivel Nádasdy sokat levelezett Brodariccsal, jelentkezzek oda ezzel a témával. Jelentkeztem, elfogadták és 1998. szeptember 10-én megtartottam életem első konferencia-előadását. Fogalmam sincs, hogy sikerült, mert a hangomnál csak a térdem remegett jobban. A pánik hatása alatt nem volt módom észlelni, hogy Szörényi hatására máris működésbe lépett egy másik eoi maxima. Eszerint a szakdolgozat olyan termék, amiből később kijöhet akár egy-két tudományos cikk, majd egy disszertáció vagy egy könyv is. Visszatekintve ma is határozottan állíthatom, hogy a dolog részemről alkalmi kalandnak indult. Hogy mégis másképp alakult, nagymértékben Szörényi László felelőssége.

Laci ugyanis nemcsak szikrát vetett a meglevő gyúanyagra, de maga mellé vett doktorandusznak, hogy megírjam a Brodarics-disszertációt, ajánlásokat írt, hogy ösztöndíjakat kapjak és fiatal kutató létemre rám bízta a kritikai kiadás elkészítését, ami nélkül a hamarost megjelenő monográfia sem jöhetett volna létre. Nemcsak szikrát dobott, de éveken át táplálta is a tüzet. Mindebből egyenesen következik, hogy lehet, hogy Suzy nimfomán, de az teljesen bizonyos, hogy Leslie meg piromán.³

Köszönöm Laci. Isten éltesse!

---

³ Boda Miklós értelmezése szerint Leslie grafomán is, és ezt ki is fejtí írásában a Szörényi-honlapon.